

УДК 351.743(477)

Вадим Андрійович ДОСАЄВ,

курсант 2 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Віталій Борисович ПЧЕЛІН,

доцент кафедри адміністративної діяльності поліції

факультету № 3 Харківського національного

університету внутрішніх справ,

доктор юридичних наук, доцент

МІСЦЕ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Міжнародні договори є необхідним елементом світового правопорядку, вони посідають центральне місце в галузі міжнародного публічного права. Роль і значення таких договорів неухильно зростає й у сфері адміністративної діяльності поліції України. Зокрема, в системі міжнародних відносин міжнародні договори виконують низку важливих правових функцій, насамперед упорядкування міжнародних відносин і формування їхньої правової основи. Вони також сприяють стабільності міжнародного правопорядку, підтримці міжнародного миру та безпеки, розвитку міжнародного співробітництва на засадах рівноправності та партнерства.

Нормативно-правовим актом, який встановлює порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України з метою належного забезпечення національних інтересів, здійснення цілей, завдань і принципів зовнішньої політики України є Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 року. Згідно зі ст. 2 зазначеного акта законодавства, міжнародний договір України – це укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо) [1].

Визначаючи місце міжнародних договорів у системі нормативно-правового регулювання адміністративної діяльності поліції України, слід зазначити, що воно визначається з урахуванням юридичної сили окремо взятого акта. Так, в теорії права під юридичною силою нормативно-правового акта розуміється його здатність реально діяти, фактично породжувати юридичні наслідки. При цьому, будь-який нормативно-правовий акт має межі своєї дії (існування): в часі, тобто обмежений періодом дії, коли нормативно-правовий акт має юридичну чинність, а саме набрання нормативно-правовим актом юридичної сили та моментом її втрати; в просторі, на який поширюється дія нормативно-правового акта; за колом осіб, які підпадають під вплив нормативно-правового акта (на основі нормативно-правового акта в них виникають юридичні права і обов'язки [2, с. 24].

Говорячи про юридичну силу нормативно-правового акта як показник його місцезнаходження в системі нормативно-правового регулювання відповідних суспільних відносин слід зазначити, що відповідно до ч. 1 ст. 9 Основного Закону України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України є частиною національного законодавства України [3]. У зв'язку з цим виникає питання про місце міжнародних договорів в ієрархії національної правової системи, якою здійснюється нормативно-правове регулювання адміністративної діяльності поліції. Так, згідно з ч. 2 ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України», якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку (ратифікований Верховною Радою України), встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору [1]. Отже, цією нормою законодавець визначив в ієрархічній системі національного законодавства України місце міжнародних договорів.

Міжнародні договори в ієрархії національного законодавства повинні відповідати лише Конституції України, що, в свою чергу, означає, що всі інші нормативно-правові акти (закони та підзаконні акти) повинні відповідати міжнародним договорам, якщо ні, то застосовуються правила міжнародного договору. У разі колізії норм ратифікованого та норм національного права перші мають вищу юридичну

силу порівняно з другими і підлягають пріоритетному застосуванню. Відтак, ієрархія нормативно-правових актів у системі нормативно-правового регулювання адміністративної діяльності поліції України залежно від їх юридичної сили є такою: Конституція України; міжнародні договори України : закони України; акти Президента України; акти Кабінету Міністрів України; акти центральних органів виконавчої влади; нормативно-правові акти Автономної Республіки Крим, рад областей, міст Києва та Севастополя; інші нормативно-правові акти України.

Розглядаючи окремі з міжнародних договорів Україна, які визначають нормативні засади адміністративної діяльності поліції слід зазначити, що наша держава активно долучається до діяльності Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) у правозахисній сфері, що знаходить свій остаточний вираз у вигляді приєднання (визнання) до положень відповідного міжнародного акта. В якості прикладу таких міжнародних договорів можна назвати наступні: Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15 листопада 2000 року [4]; Єдина конвенція про наркотичні засоби від 30 березня 1961 року [5]; Конвенція про психотропні речовини від 21 лютого 1971 року [6]; Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 року [7].

Окрім цього слід зазначити, що Україна є стороною основних міжнародних договорів у сфері захисту прав людини. Як сторона зазначених документів наша держава на регулярній основі подає на розгляд відповідних конвенційних органів національні доповіді щодо виконання зобов'язань згідно з цими договорами. І поліція України у цих договорах відіграє центральну роль. Саме на поліцію покладено завдання виконувати умови цих договорів. Окремо слід назвати міжнародні договори України, на рівні яких визначено правові засади міжнародного співробітництва в правоохоронній сфері. В якості прикладу таких актів, можна назвати Меморандум між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Чорногорії про співробітництво у сфері боротьби зі злочинністю від 13 червня 2013 року [8], який було укладено в зв'язку із занепокоєнням зростання незаконного обігу наркотичних речовин, їх аналогів і прекурсорів, а також задля ефективної протидії торгівлі людьми.

Таким чином, можна стверджувати, що міжнародні договори України посідають особливе місце в системі нормативно-правового регулювання адміністративної діяльності поліції. Це обумовлено тим, що такі акти наділені майже найвищою юридичною силою. На їх рівні закріплено як загальні правові засади діяльності поліції, так і здійснення адміністративної діяльності по окремим напрямкам. Поліція зобов'язана виконувати всі умови міжнародних договорів для підтримання статусу України на високому рівні. Тим більш зараз ми намагаємося прирівнюватися до Європи, тому нам необхідно співпрацювати з іншими країнами. А узаконити та нормалізувати нашу співпрацю нам допомагають саме міжнародні договори. А тому, потрібно рівнятися на більш розвинуті країни, та використовувати їх досвід, але не слід забувати про свою національну особистість та індивідуальність.

Список бібліографічних посилань

1. Про міжнародні договори України : закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.
2. Смокович М. Адміністративна та конституційна юрисдикція: проблеми розмежування. *Вісник Державної судової адміністрації України*. 2010. № 2 (15). С. 23–29.
3. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
4. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності : міжнар. док. від 15.11.2000 № 995_789. *Офіційний вісник України*. 2006. № 14. Ст. 1056.
5. Єдина конвенція про наркотичні засоби : міжнар. док. від 30.03.1961 № 995_177 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_177 (дата звернення: 26.11.2018).
6. Конвенція про психотропні речовини : міжнар. док. від 21.02.1971 № 995_176. *Офіційний вісник України*. 2005. № 4. Ст. 265.

Одержано 24.11.2018

